

Møte tirsdag den 7. januar 2014 kl. 10

Sak nr. 1 [10:02:32]

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 32):

1. Interpellasjon fra representanten Marianne Marthinsen til finansministeren:

«I Prop. 1 LS Tillegg 1 varsler regjeringen at arveavgiften fjernes med virkning fra 1. januar 2014. Samtidig innføres kontinuitetsprinsippet som hovedregel ved arv og gave. Finansministeren skriver i proposisjonen: «Dersom mottakeren selger hele eller deler av virksomheten umiddelbart etter arvefall/gave, medfører dette i mange tilfeller økt skattebelastning». Unntak fra kontinuitetsprinsippet gjøres for bolig, fritidsbolig, alminnelig gårdsbruk og skogbruk. Norges Bondelag har regnet ut at de endrede reglene allikevel vil føre til en gjennomsnittlig skatteskjerpelse på ca. en halv million kroner per gårdsbruk som følge av at avskrivningsgrunnlaget på gårdsbrukene ved generasjonsskifter reduseres kraftig. Som en del av budsjettbehandlingen i Stortinget ble regjeringen bedt om å gå igjennom skatteregelverket for bønder og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men det er ved arve-/gaveoverføring av næringsvirksomhet og eiendommer som er gjenstand for gevinstbeskatning ved salg, at kontinuitetsprinsippet vil få størst betydning. Dette gjelder et stort antall enkeltmannsforetak, også utenfor landbrukssektoren.

Har det vært statsrådets intensjon å øke skattebyrden for disse da arveavgiften ble fjernet, og vil hun ta initiativ til å gå igjennom hvordan de nye skattereglene slår ut også for denne gruppa?»

2. Referat

Presidenten: Riktig godt nytt år! Velkommen tilbake til en forhåpentlig fin vårsesjon.

Følgende innkalte varerepresentanter har tatt sete:

For Buskerud fylke: Tone Heimdal *Brataas*

For Hordaland fylke: Astrid Aarhus *Byrknes*

For Telemark fylke: Gry-Anette Rekanes *Amundsen*

For Troms fylke: Kristian Støback *Wilhelmsen*

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Liv Signe *Navarsete* i tiden fra og med 7. januar til og med 10. januar for å delta i informasjonskurs ved Forsvarets høyskole
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Gunvor *Eldegard* fra og med 7. januar og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble det enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Varerepresentantene for Akershus fylke Are *Helseth* og for Sogn og Fjordane fylke Jenny Ellaug *Følling* innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Are Helseth og Jenny Ellaug Følling er til stede og vil ta sete.

Interpellasjon fra representanten Marianne Marthinsen til finansministeren:

«I Prop. 1 LS Tillegg 1 varsler regjeringen at arveavgiften fjernes med virkning fra 1. januar 2014. Samtidig innføres kontinuitetsprinsippet som hovedregel ved arv og gave. Finansministeren skriver i proposisjonen: «Dersom mottakeren selger hele eller deler av virksomheten umiddelbart etter arvefall/gave, medfører dette i mange tilfeller økt skattebelastning». Unntak fra kontinuitetsprinsippet gjøres for bolig, fritidsbolig, alminnelig gårdsbruk og skogbruk. Norges Bondelag har regnet ut at de endrede reglene allikevel vil føre til en gjennomsnittlig skatteskjerpelse på ca. en halv million kroner per gårdsbruk som følge av at avskrivningsgrunnlaget på gårdsbrukene ved generasjonsskifter reduseres kraftig. Som en del av budsjettbehandlingen i Stortinget ble regjeringen bedt om å gå igjennom skatteregelverket for bønder og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men det er ved arve-/gaveoverføring av næringsvirksomhet og eiendommer som er gjenstand for gevinstbeskatning ved salg, at kontinuitetsprinsippet vil få størst betydning. Dette gjelder et stort antall enkeltmannsforetak, også utenfor landbrukssektoren.

Har det vært statsrådets intensjon å øke skattebyrden for disse da arveavgiften ble fjernet, og vil hun ta initiativ til å gå igjennom hvordan de nye skattereglene slår ut også for denne gruppa?»

Marianne Marthinsen (A) [10:04:32]: Siden vi behandler første sak i det nye året, vil jeg gjerne også benytte anledningen til å ønske både finansministeren, presidenten og kolleger et godt nytt år. Jeg tror vi kommer til å få mange interessante runder i denne salen i året som kommer.

Vi var i høst gjennom en omfattende budsjettbehandling. Det var mange påfølgende debatter, både i denne salen og i det offentlige rom, og arveavgiften var et tema som gikk igjen. Når jeg allikevel velger å reise denne interpellasjonen, er det fordi det gjennom høsten var helt umulig å få et svar fra finansministeren på om det var regjeringens hensikt å påføre en rekke enkeltpersonforetak skatteskjerpelse når arveavgiften fjernes og man legger om til kontinuitetsprinsippet i forbindelse med arv og gave.

Finansministeren nevnte i hvert fall ikke det med ett eneste ord under sin finanstale. Tvert imot sa hun:

«Endringer i skattesystemet skal gjøre det mer lønnsomt å spare, investere og arbeide. Får vi til dette, vil vi lykkes med å skape økt vekst i fremtiden. Nettopp derfor har vi i forslaget til tilleggsproposisjon prioritert lettelser som bidrar til vekst.»

Jeg er helt sikker på at det sitter en del bønder og eiere av enkeltpersonforetak rundt omkring i Norge og lurer på hva i all verden hun mente med akkurat det.

Store deler av regjeringspartienes valgkamp bygde på en fortelling om bekymring om økende todeling i norsk økonomi og om behovet for å styrke fastlandsøkonomien og, ikke minst, de små og mellomstore bedriftene.

Så det er i grunnen ganske oppsiktsvekkende at svaret som kom i regjeringens tilleggsproposisjon, var økt olje- pengebruk – som øker oljeavhengigheten, ikke reduserer den – kombinert med flere tiltak som direkte angriper viktige næringer utenfor oljesektoren. Det gjelder fiskerierne – hvitfiskpakken har vi vært inne på – det gjelder de konkurranseutsatte bedriftene, som går usikre tider i møte, og som får strammere permitteringsregler med seg som hilsen fra regjeringen, og så gjelder det altså en lang rekke enkeltpersonforetak.

Vi var fra Arbeiderpartiets side mildt sagt overrasket over det. Men det virker som det kom ganske overraskende på en del av representantene for regjeringspartiene også.

Representanten Gunnar Gundersen sa f.eks. til Nationen etter at tilleggsproposisjonen var lagt fram:

«Det som overrasker meg, er at næringen ikke har påpekt tidligere hvor komplisert dette er, tidligere. Det er vel en lærdom av denne prosessen.»

Så næringen skulle altså overskue at dette ville komme, og gi beskjed om at det kom til å slå lite heldig ut.

Da er det fristende og ganske nærliggende å sitere en annen høyrepolitiker. Så sent som 7. november uttalte finanspolitisk talsmann i Høyre, representanten Svein Flåtten, til Bondebladet:

«Det vil være helt hinsides om vi først fjernet arveavgiften og lot det stå igjen regler som tok vekk fordelene ved at arveavgiften var borte. Jeg er helt overbevist om at det ikke kommer til å skje.»

Det kan jo være at bønder og andre selvstendig næringsdrivende eiere av enkeltpersonforetak tenkte akkurat som representanten Flåtten, at gitt regjeringspartienes retorikk og uttalte målsetting om skattekutt for dem som skaper verdier, ville det være helt hinsides om regjeringen la fram et sånt forslag. Dermed falt det dem vel heller ikke inn at det kunne komme til å skje, og de satte heller ikke i gang noen stor mobilisering mot det i forkant.

Nå har det jo ikke akkurat vært mye tid til prosess og debatt om saken. Det er sikkert flere enn representanten Gundersen som har lært noe av det. Men det er faktisk regjeringen som har ansvar for å ha oversikt over konsekvensene av sine egne forslag.

Etter å ha slått retrett på en god del valgløfter, det være seg garanti om null bompenger med Fremskrittspartiet i regjering, ekstra sykehusmilliarder eller redusert egenkapitaltalkrav, er det i grunnen lett å forstå regjeringens iver etter å kunne levere på i hvert fall ett sentralt valgløfte. Men her virker det som om det har gått så fort at man ikke helt har fått med seg hva forslaget faktisk kommer til å bety for folk – hva det kommer til å bety for disse bøndene, for disse enkeltpersonforetakene. Enten det, eller så har man med åpne øyne og uten noen som helst forvarsel gått inn på et forslag som innebærer skattesmell for en rekke enkeltpersonforetak. Jeg vet faktisk ikke hva som er verst.

Et resultat av det borgerlige budsjettforliket og de forhandlingene som foregikk i Stortinget, var at regjeringen skal gjennomgå konsekvensene for bønder – for landbruket. Det er helt nødvendig. Selv om det blir en del unntak fra kontinuitetsprinsippet i landbrukssektoren, vil det slå hardt ut at man mister muligheten til å skrive opp ver-

dene av maskiner, buskap osv. Driftsbygninger vil man i praksis bare kunne skrive opp til 75 pst. av verdien. Arveavgiften har i realiteten vært en veldig liten byrde for dem som overtar gårdsbruk, mens avskrivningsmulighetene har vært veldig gunstige for unge bønder som overtar.

Bondelaget har selv beregnet at endringene for deres del kan beløpe seg til rundt 1 mrd. kr i året. Jeg har registrert og fått med meg at finansministeren mener at det tallet er for høyt. Det er godt mulig, men det er et tall som det er veldig vanskelig for oss som stortingspolitikere å vurdere, i og med at Finansdepartementet selv ikke har noe svar på hvor stor effekt det kommer til å få. Jeg regner med at det er fordi dette er noe finansministeren ikke har oversikt over. Til Nationen den 13. november sa hun i hvert fall at Finansdepartementet ikke har tilstrekkelig informasjon til å vurdere i hvilken grad eksempelberegningene som Bondelaget viser til, er representative.

Om hun har rukket å skaffe seg bedre oversikt nå, hadde det vært fint om hun ga oss tall på det i dag, men at vi snakker om en betydelig skattesmell for en næring som i utgangspunktet har problemer med rekruttering, er helt åpenbart. De gunstige avskrivningsreglene har vært der for å sikre matproduksjon, og for å sikre aktivitet i hele landet. Endringene burde ikke ha skjedd uten noen som helst prosess eller forvarsel, og vi har stemt imot dem, men når det først er gjort, er det bra at regjeringen i etterkant skal gå gjennom hva slags konsekvenser dette får for norske bønder. Vi stemte selvfølgelig for forslaget om at den gjennomgangen skal komme.

Men det gjør det desto vanskeligere å forstå hvorfor regjeringen ikke har vist noen som helst interesse for å se hvordan overgang til kontinuitetsprinsippet slår ut for andre typer enkeltpersonforetak. Dette er ikke noe som utelukkende vil ramme bønder.

Det er ved arv og gaveoverføring at næringsvirksomhet og eiendommer som er gjenstand for gevinstbeskatning ved salg, at kontinuitetsprinsippet vil få størst betydning. En ting er at dette vil ramme alle som arver en sekundærbolig. Det er, mener jeg, ikke det mest alvorlige. Det alvorlige er at dette gjelder et stort antall enkeltpersonforetak, også utenfor landbrukssektoren. Det kan dreie seg om drosjeeiere, om enkeltpersonforetak som eier en gravemaskin osv., osv.

Ifølge Bedriftsforbundet får fjerningen av arveavgiften skattekonsekvenser for 220 000 enkeltpersonforetak.

«Viss forslaget blir stående, risikerer vi at mange familiebedrifter vil gå over ende», sa administrerende direktør Lars Erik Sletner i Bedriftsforbundet. De ba i høst regjeringen om å snu. Det gjorde regjeringen ikke. I finansdebatten ble det gjort gjentatte forsøk fra rød-grønne representanter på å få svar på om dette var konsekvenser som finansministeren hadde overskuet. Det har blitt spekulert i om dette har vært et arbeidsuhell, og om hun – dersom det var et arbeidsuhell – vil være villig til å gjennomgå konsekvensene også for denne gruppen. Det fikk vi aldri noe svar på. Det eneste finansministeren snakket om, var arbeidet med å senke det generelle skatte- og avgiftstrykket. Det kan i og for seg være interessant nok å høre finansministerens tanker om skatter og avgifter generelt, men det var altså ikke

det generelle skatte- og avgiftsnivået vi spurte om da, og det er heller ikke det jeg spør om i dag.

Jeg spør om det har vært statsrådets intensjon å øke skattebyrden for potensielt 220 000 enkeltpersonforetak da arveavgiften ble fjernet, og om hun vil ta initiativ til å gå gjennom hvordan de nye skattereglene slår ut også for denne gruppen.

Statsråd Siv Jensen [10:14:07]: La også meg få benytte anledningen til å ønske Stortinget et riktig godt nytt år. Jeg ser frem til mange og spennende debatter i dette året.

Etter forslag fra regjeringen i Prop. 1 LS Tillegg 1 for 2013–2014 har Stortinget vedtatt at arveavgiften fjernes, og at det innføres et kontinuitetsprinsipp for fastsettelse av skattemessige verdier for eiendeler som overtas ved arv og gave. Kontinuitet betyr at arving eller gavemottaker overtar forgjengerens skattemessige verdier og posisjoner.

Når arveavgiften nå er fjernet, forsvinner en avgift som mange lenge har ønsket å bli kvitt. Fjerning av arveavgiften letter likviditetsbelastningen ved generasjonsskifte i familiebedrifter og overføring av familieeiendommer til neste generasjon. Å fjerne arveavgiften vil innebære store forklinger for skattyterne fordi de ikke lenger må forholde seg til et omfattende regelverk. Samtidig reduseres de administrative kostnadene i Skatteetaten.

I proposisjonen har regjeringen beskrevet virkningene av å innføre kontinuitetsprinsippet for fastsettelse av skattemessig inngangsverdi for driftsmidler og andre eiendeler etter fjerning av arveavgiften.

De virkningene som er beskrevet, er at kontinuitetsprinsippet kan gi en større skattebelastning for arving eller gavemottaker som følge av at mottaker ikke kan oppskrive inngangsverdien på eiendeler til markedsverdi. Alt etter hvordan markedsverdien på driftsmidler har utviklet seg i forhold til skattemessig verdi, kan dette føre til lavere avskrivningsfradrag ved fortsatt drift eller større skattepliktig gevinst ved salg. Det vil være tilfellet hvis eiendelene har lavere skattemessig verdi enn markedsverdi.

Kontinuitet kan også føre til høyere avskrivningsfradrag og lavere skattepliktig gevinst dersom markedsverdien på driftsmidler er lavere enn skattemessig verdi. Dette er en fordel som man ikke hadde med det tidligere diskontinuitetsprinsippet. Når et driftsmiddel har falt mer i verdi enn de skattemessige avskrivningene, førte diskontinuitet til at man mistet fradragsrett for denne verdinedgangen. Med kontinuitet kan skattemessig verdi videreføres og fortsatt avskrives av mottakeren uten hensyn til verdinedgang på driftsmiddel.

Dersom avskrivningssatser avspeiler verdifall på driftsmidler korrekt, skal det i prinsippet ikke være noen forskjell mellom skattemessig verdi og markedsverdi. Når markedsverdien er høyere enn skattemessig verdi, er dette gjerne et uttrykk for at avskrivningssatsene er for høye, og at giver eller arvelater har fått for høye inntektsfradrag gjennom avskrivningsreglene. Jeg synes ikke det er rimelig eller fornuftig at det skal gis ytterligere fordel i form av oppregulering av avskrivningsgrunnlaget til markedsverdi ved arv og gave.

Virkningene av å innføre kontinuitet er sammensatte og innebærer ofte både fordeler og ulemper. Kontinuitet medfører også at arving som hovedregel overtar forgjengerens skatteposisjoner til innteks- eller fradragføring. Dette gjelder f.eks. positiv gevinstkonto til inntektsføring. En positiv gevinstkonto representerer en skattekreditt for skattyter, ved at beskatning av gevinster kan fordeles over flere år. Hittil har regelen vært at en positiv gevinstkonto skal inntektsføres ved dødsfall. Det vil si at skattekrediten opphører. Kontinuitet gir derimot den fordel at arvingene kan videreføre skattekrediten som ligger i ordningen med gevinst- og tapskonto og andre skatteposisjoner til inntektsføring.

Med kontinuitet overtar arvingene også skatteposisjoner til fradragføring. Dette kan f.eks. gjelde fremførbart underskudd på arvelaters hånd, som ville falt bort etter de tidligere reglene dersom avdøde eller dødsboet ikke har inntekter som dekker underskuddet. Kontinuitet åpner for at det fremførbare underskuddet og andre skatteposisjoner som innebærer fradrag i inntekten, fortsatt kan utnyttes av arvingene ved videre drift av skattyters virksomhet, eller utnyttes mot andre skattepliktige inntekter som arvingene måtte ha.

Konsekvensene for næringsdrivende ved innføring av kontinuitetsprinsippet er derfor nokså sammensatt og delvis nyansert. Noen vil komme dårligere ut, mens andre vil tjene på det.

Det har ikke vært et mål med endringene å øke skattebyrden for mottakere av arv og gave. Ved fjerning av arveavgiften har det vært min intensjon å opprettholde sammenhengen i skattesystemet. Målet har vært å ha regler som er nøytrale, og som gir likebehandling. Det mener jeg vi har oppnådd. Kontinuitet innebærer at man får samme skattemessige resultat om driftsmidler selges før eller etter arv eller gave. Arving eller gavemottaker kommer ikke bedre ut enn forgjengeren, men heller ikke dårligere. Dette reduserer mulighetene og behovet for skatteplanlegging ved generasjonsskifter.

Når arveavgiften fjernes, kunne en oppskrivningsadgang resultere i doble avskrivningsfradrag for samme investering når arvelater og arving ses under ett. Da ville det heller ikke blitt gevinstbeskatning på verdistigning i arvelater eller givers eiertid. Jeg mener derfor at en rett til oppskrivning av skattemessig verdi ved arv og gave ville være en ren arvesubsidie fra staten. Uten kontinuitet ved arv og gave ville det dessuten være enkelt å omgå gevinstbeskatning for innehaver av enkeltpersonforetak. Gevinstbeskatning kunne i så fall unngås ved gave som medfører oppskrivning av skattemessig verdi til markedsverdi, med etterfølgende salg fra gavemottaker uten beskatning av verdiøkningen.

Det er et viktig prinsipp i skatteloven at ulike organisasjonsformer skal behandles likt. For aksjer i aksjeselskaper og andeler i deltakerlignende selskaper har det vært et kontinuitetsprinsipp ved arv og gave siden 2005. Når f.eks. aksjer i familieeide selskaper overføres ved generasjonsskifte, må de nye eierne overta forgjengerens inngangsverdi og skjermingsgrunnlag uten noen mulighet til å oppskrive disse verdiene til markedsverdi. Innføring av kontinuitet

også for selvstendig næringsdrivende ved fjerning av arveavgiften gir derfor større likebehandling for overføring av virksomhet i enkeltpersonforetak og for overføring av aksjer og andeler i selskaper.

Det er gjort unntak fra kontinuitet for visse eiendeler som arvelater eller giver kunne solgt skattefritt etter særskilte fritaksregler i skatteloven. Dette omfatter bolig, fritidsbolig og alminnelig gårdsbruk og skogbruk. Unntaket er begrunnet med at det er rimelig og logisk at mottaker overtar den posisjonen som forgjengeren hadde til å selge skattefritt.

Av all næringsvirksomhet er det bare landbrukseiendommer som har et slikt fradrag for gevinstbeskatning. For alle andre eiendeler i næring er gevinst skattepliktig og tap fradragsberettiget ved salg. Dette skatteoppgjøret er et helt grunnleggende trekk ved vår næringsbeskatning. Det sikrer at verdistigning på næringseiendeler blir skattlagt, og at skattekreditter som ligger i for høye avskrivninger, blir tilbakeført til beskatning. Videre sørger det for at verdinedgang på eiendeler kommer til fradrag gjennom et tap.

Så lenge vi har hatt arveavgiften, har det skjedd et skattemessig oppgjør gjennom at mottaker er arveavgiftspliktig for den verdi som etableres som ny skattemessig inngangsverdi. Når slikt skattemessig oppgjør fra 2014 ikke lenger vil finne sted som følge av at arveavgiften fjernes, ville det vært et vesentlig brudd med et sentralt prinsipp for vårt skattesystem om en hadde hatt rett til å skrive opp skattemessige verdier ved arv og gave.

Jeg mener at innføring av kontinuitet ved fjerning av arveavgiften ivaretar hensynet til sammenhengen i skattesystemet på en god måte. Oppskrivningsadgangen kan ses på som en kompensasjon for den ulempen som arveavgiften representerte. Når arveavgiften forsvinner, er det rimelig og logisk at også oppskrivningsadgangen bortfaller.

Som ledd i budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre vil regjeringen gjennomgå skattereglene for bønder i lys av endringene knyttet til arveavgiften. At arveavgiften fjernes, er i seg selv en fordel for bondene, som for andre arve- og gavemottakere. Bortfall av arveavgiften gir isolert sett lavere skattebelastning, og særlig bønder kan få enklere generasjonsskifter. Samtidig kan kontinuitetsprinsippet være til større ulempe for bondene.

Utslagene for bondene må imidlertid ses i sammenheng med at vi i utgangspunktet har mange gunstige skatteregler for landbruket. Noen av disse gunstige reglene får mindre betydning når arveavgiften faller bort. Jeg mener dette illustrerer at det er mange særlige og kompliserte skatteregler for landbrukssektoren. Jeg er ikke imot at vi skal støtte landbruket gjennom skattesystemet, men jeg er for at skattereglene for denne sektoren skal være enkle og transparente. Jeg mener derfor at det vil være nyttig med en gjennomgang av disse reglene.

Jeg vil komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett. Jeg vil imidlertid ikke ta initiativ til en ny gjennomgang av virkningene av kontinuitetsprinsippet for næringsvirksomhet utenfor landbrukssektoren.

Marianne Marthinsen (A) [10:24:05]: Jeg vil gjerne få takke finansministeren for svaret, og det var jo oppklarende helt mot slutten.

Det er greit nok å få en forklaring på hva kontinuitetsprinsippet er, og hva som har vært gjeldende regelverk, men det tror jeg de fleste som følger denne saken, har ganske klart for seg. Jeg tror de fleste også har fått med seg hva som er begrunnelsen for å fjerne arveavgiften. Men det jeg har vært opptatt av, er å få et svar på om det var finansministerens hensikt å ramme enkeltpersonforetak på denne måten. Nå sier hun at det ikke var hensikten, men det blir altså konsekvensen av det. Og hvis dette var meningen hele veien – og sånn kan det framstå når jeg hører finansministeren snakke nå – er det greit å få det avklart.

Det som det da er veldig nærliggende å spørre seg selv om, er hvorfor man aldri fant det for godt å fortelle dette til bondene, til eierne av disse enkeltpersonforetakene før valget. Jeg er ganske sikker på at de ville ha ment at det var relevant informasjon.

Finansministeren snakker også om at ved verdifall kan overgang til kontinuitet være en fordel. Selvsagt er det sånn, det er jo en symmetri i dette. Men vi vet altså ikke hvor mange bedrifter det i tilfelle ville vært snakk om, hvordan dette ville slått ut med den bedriftsstrukturen vi har. Det er derfor jeg spør om finansministeren kunne være villig til å gå igjennom konsekvensene for enkeltpersonforetak også utenfor landbrukssektoren. Nå svarer hun negativt på det, at det kommer hun ikke til å gjøre. Det mener jeg er synd, for det ville vært relevant informasjon å ha.

Jeg spør meg også, etter å ha hørt finansministerens svar, om hva som er poenget med den gjennomgangen som skal gjøres for landbrukssektoren, for bondene, for det virker i aller høyeste grad som om finansministeren allerede har konkludert.

Det har foregått en diskusjon om tall. Vi har diskutert Bondelagets beregninger, som finansministeren antagelig mener er for høye. Men vi har et tall som vi har snakket mindre om, og det er Bedriftsforbundets anslag om at omleggingen til kontinuitetsprinsippet vil ha konsekvenser for 220 000 enkeltpersonforetak av ulike slag. Har finansministeren noen formening om det tallet? Virker det som et rimelig anslag, er det i samsvar med den oversikten finansministeren har selv?

Når jeg er opptatt av å få svar på dette, er det fordi jeg prøver å forstå hvorfor finansministeren er så uvillig til å se på konsekvensene for disse bedriftene. Er det fordi hun mener at Bedriftsforbundet tar feil, at dette ikke kommer til å ramme familiebedrifter på den måten Bedriftsforbundet frykter? Eller mener finansministeren rett og slett at disse småbedriftene ikke er så veldig viktige?

Statsråd Siv Jensen [10:27:19]: Jeg synes det er viktig at Stortinget benytter anledningen til å diskutere kontinuitetsprinsippet, kanskje først og fremst fordi det er krevende og komplisert og vanskelig å få oversikt over, og jeg tror det er viktig at vi har en runde på det.

Men det som er enda viktigere, er å se på sammenhengene i det totale skatte- og avgiftssystemet. Selv om jeg sa at jeg ikke kommer til å foreta noen ny gjennomgang av

selve kontinuitetsprinsippet, betyr ikke det at vi ikke gjennomgår alle skatte- og avgiftsreglene. Det som er situasjonen, er at vi i forbindelse med statsbudsjettet for inneværende år ga skattelettelse i størrelsesordenen 7–8 mrd. kr. Det kommer både enkeltpersonforetak, næringslivet generelt og vanlige husholdninger til gode på en lang rekke ulike måter.

Det at vi nå har lyktes med å fjerne arveavgiften, oppfattes som positivt. For de aller fleste som mottar arv, har det vært en betydelig utfordring knyttet til å skulle betale «skatt på død», som mange har valgt å kalle det. Det vi jobber løpende med, er å gjennomgå alle andre deler av skattesystemet. Vi har varslet en gjennomgang av avskrivningsreglene, og det ses på i sammenheng med det arbeidet som nå gjøres av Scheel-utvalget, som har en viktig jobb med både å se på bedriftsbeskatningen og mulighetene for å harmonisere den med land rundt oss.

I sammenheng med det ser vi selvsagt også på personbeskatningen. Vi holder på med en gjennomgang av ulike avgifter, herunder bilavgiftssystemet. Summen av alle disse endringene, og det faktum at regjeringen også allerede har begynt arbeidet med nye lettelse i formuesbeskatningen, vil være til gunst både for norsk næringsliv i en krevende konkurransesituasjon og for den enkelte husholdning.

Summen av dette er bra, men på veien dit må vi også opprettholde noen prinsipper i skattesystemet. Det var også derfor denne regjeringen, i motsetning til den forrige, valgte å redusere både bedriftsbeskatningen og personbeskatningen til 27 pst., fordi vi mente det ville være et brudd med harmonien i skattesystemet hvis man bare reduserte i bedriftsbeskatningen.

Jeg var litt overrasket over at Arbeiderpartiet i regjering valgte å fremme et forslag av den typen. Vi fulgte opp for å bevare kontinuiteten i systemet og akter å vurdere denne typen spørsmål videre.

Knut Storberget (A) [10:30:20]: Jeg takker for interpellasjonen, som jo er særs viktig for mange av dem som driver næring i dette landet – særlig enkeltpersonforetak, og ikke minst innenfor jord og skogbruk.

Det er med en viss undring jeg har hørt på denne debatten så langt – særlig hovedinnlegget til finansministeren. I den grad vi ikke har hørt «skreddersømøkonomene» i Finansdepartementet fra Stortingets talerstol tidligere, mener jeg vi tydelig hørte dem under finansministerens hovedinnlegg. Jeg kan ikke – faglig sett – si meg uenig i noe av finansministerens beskrivelse av kontinuitetsprinsippet og de virkninger det måtte ha, men det som er trist med det innlegget, er at man i veldig liten grad ser konsekvensene av de endringsforslag som kom da arveavgiften ble fjernet. Som også interpellanten har vært inne på, har jo dette et større nedslagsfelt enn bare jord- og skogbruk. Jeg syns nok, med all respekt å melde, at det ville være viktig at man også foretok den samme vurdering og gjennomgang av konsekvenser for annen type virksomhet enn jord- og skogbruk. For hvorfor skulle man ikke det? Hva slags særlige hensyn er det som gjør seg gjeldende for at man ikke skal foreta en vurdering av konsekvensene rundt dette for

mange av dem som driver enkeltpersonforetak rundt omkring i landet? Mye av den samme sårbarheten vi ser, både i forhold til det å komme seg inn i næringa ved arveskifte eller gave eller hva det måtte være, og det å stå i næringa, gjelder jo i høyeste grad også disse. Så jeg syns det er trist at man ikke vil foreta en slik gjennomgang som vel interpellanten i realiteten ber om.

Når det gjelder dem som driver jord- og skogbruk, er det slik at regjeringa har signalisert veldig tydelig at man skal ha forutsigbare rammebetingelser, man skal skape optimisme i næringa, og man skal gjøre det lettere for nyrekruttering. Dette har vært et mantra fra flere av statsrådene, men i særdeleshet fra landbruksministeren. Det vi opplever nå, med dette, er jo faktisk at man går i motsatt retning. Man kan gjerne foreta visse diskusjoner rundt spørsmålet om hva som er hensiktsmessig, og hva som skaper et greiest mulig administrativt skattesystem, men jeg ville tro at for en Høyre–Fremskrittsparti-regjering ville det være særs viktig å se på hvordan de næringsdrivende totalt sett kommer ut økonomisk. En ny aktør i landbruket, f.eks. en melkebonde som starter etter et generasjonsskifte, ville altså med disse forslagene komme ut med en skatteskjerpelse – slik det er beregnet fra Bondelagets side, og det har jeg ingen grunn til å betvile; jeg har ingen andre tall som skulle gi oss andre signaler – på totalt sett over 200 000 kr i løpet av de første tre årene.

Det interessante når befolkninga, velgerne og vi i Stortinget skal vurdere hvordan arveavgiften slår ut, og vurdere regimeendringer i skattepolitikken, må jo være: Hvordan blir den totale belastninga? Samtidig vet vi jo at mange av disse nye aktørene som går inn – og ønsker å gå inn – i jordbruket, ikke akkurat har blitt møtt med forutsigbarhet og optimisme når det gjelder de øvrige rammebetingelsene de skal jobbe under. Det gjelder tollregimet, hvor vi har hatt en betydelig debatt i løpet av de siste månedene, men det gjelder også de varslene som er kommet angående budsjettstøtte – og det gjelder ikke minst de grep som ble gjort i forhold til fagbudsjettet til Landbruksdepartementet, hvor man i stor grad gjennomførte bare kutt.

Derfor er jo dette bare en del av en politikk som ikke bidrar til å skape mer optimisme, og som ikke bidrar til å lette nyrekruttering. Det er en politikk som faktisk bidrar til å gjøre det lettere å komme seg *ut* av næringa, ved at man da blir forespeilet at ved å forlate næringa – enten ved gave eller ved et foregrepet arveskifte – vil man slippe arveavgiften, og så ligger den store byrden for å drive videre på dem som blir igjen i næringa, og tar over. Derfor syns jeg det for så vidt er klokt at man vil foreta en gjennomgang av landbruket, men jeg syns man burde utvide det arbeidet betydelig.

Siri A. Meling (H) [10:35:37]: Det er bra at arveavgiften i sin helhet er fjernet med virkning fra 1. januar i år. Høyre gikk til valg bl.a. på å fjerne arveavgiften, og vi er meget fornøyd med at den fjernes i sin helhet allerede i dette første statsbudsjettet.

Fjerning av arveavgiften er viktig av flere årsaker. Interpellanten stiller spørsmål ved om vi er opptatt av næ-

ringslivet i Norge. Jeg kan garantere at Høyre er opptatt av rammebetingelsene for næringslivet, og fjerning av arveavgiften er et ledd i dette. Det vil gjøre generasjonsskifte i familieeide bedrifter lettere.

Jeg har lyst til å bruke et eksempel fra valgkampen i 2009. En ventilasjonsbedrift som heter Covent, som jeg selv og flere andre politikere fra andre partier besøkte i denne valgkampen, er – eller var – en familieeid bedrift med rundt 100 ansatte i en kommune med i underkant av 3 000 innbyggere. Denne kommunen er ellers en stor landbrukskommune, noe som betyr at disse industriarbeidsplassene relativt sett kommer veldig godt med i denne kommunen. Denne bedriften, Covent, ble for noen år siden solgt til spanske eiere, hovedsakelig på grunn av arveavgiften og formuesbeskatningen, som gjorde generasjonsskiftet vanskelig for disse to familiene som eide denne bedriften. Nå lever bedriften i beste velgående også med spanske eiere, men denne bedriften er sannsynligvis representativ for ganske mange mellomstore familieeide norske bedrifter. Forhåpentligvis unngår vi at den type familier må selge sine bedrifter nå som vi har fått fjernet arveavgiften i sin helhet og arbeider med å redusere formueavgiften.

Vi ønsker å ha et sterkt norsk privat eierskap, og fjerningen av arveavgiften bidrar opplagt til dette. Fjerningen er arveavgiften er også viktig for å kunne beholde familieeiendommer innenfor familien, særlig i familier som hadde lav inntekt da arveavgiften eksisterte, og som skulle overta eiendommer med høy markedsverdi. Fjerningen av arveavgiften er også opplagt viktig for å unngå skattetilpasning og det tilsvarende byråkratiet som dette fører med seg på offentlig side. Så det er mange gode grunner til å fjerne arveavgiften.

Som statsråden har gjort rede for, betyr fjerningen av arveavgiften og innføringen av det såkalte kontinuitetsprinsippet for næringsaktører at det vil gi fordeler for noen og ulemper for andre. Det estimeres isolert sett en skatteøkning på 200–300 mill. kr for noen grupper, men det store bildet – og det er jo det som er viktig å ta hensyn til – er skatte- og avgiftslettelser på opptil 2 mrd. kr per år for en rekke bedrifter og privatpersoner.

Innretninger for å kompensere for arveavgiftens konsekvenser skulle i utgangspunktet ikke være nødvendig etter at avgiften er fjernet. Da blir det jo i så fall en ren skattesubsidie, som også finansministeren var inne på.

Finansministeren har i sitt innlegg gjort det klart at regjeringen ikke vil ta en gjennomgang for andre deler av næringsvirksomheten enn landbruket. Og når det gjelder landbruket, er det på sin plass å nevne at landbruket, selv med fjerning av arveavgiften per 1. januar 2014, beholder noen særfordeler som andre næringer ikke har. Landbruket har hatt mer gunstige regler for arveavgift og fastsettelse av skattemessig inngangsverdi for eiendom enn noen andre næringer. Regjeringen foreslår mer gunstige regler for landbrukseiendom enn for noen annen næring også fremover, men det er riktig at reglene ikke vil være like gunstige som før.

I budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre har vi forpliktet oss til en gjennomgang av konsekvensene av endringen for landbruket, og det er flere gode grunner

til det. Andre selskapsformer kan nok tilpasse seg endringer på en annen måte enn det bøndene kan; bøndene kan bl.a. ikke organisere seg i aksjeselskap. Det spesielle med landbrukseiendommer er jo at dette også er hjemmet til vedkommende næringsdrivende – man bor og arbeider på gården – og det gjør også at det kommer i en særstilling.

Vi er fra Høyres side innstilt på å avvente gjennomgangen av konsekvensene for landbruket av at arveavgiften nå er avvirket med virkning fra 1. januar 2014, og vi ser frem til resultatene som i henhold til budsjettavtalen og de signalene som er kommet fra finansministeren i dag, skal komme i revidert nasjonalbudsjett denne våren.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:40:28]: Det er egentlig ganske prisverdig at Arbeiderpartiet nå fokuserer så sterkt på skatte- og avgiftsnivået i Norge og er blitt så bekymret for næringslivet. Det skal vi ta med oss.

Det som er den faktiske situasjonen, er jo at det for 2014 er gjennomført betydelige skatte- og avgiftslettelser, bl.a. ved at arveavgiften fjernes for alle, med virkning fra 1. januar i år. Det er positivt og gir forenklinger for den enkelte skattyter, samtidig som det fører til reduserte administrative kostnader i Skatteetaten.

Det som imidlertid er litt vanskelig å forstå, er at Arbeiderpartiet synes å være så opptatt av å forsvare skattemessige tilpasninger i et avgiftsregime, selv når denne avgiften fjernes.

Staten som medarving har bidratt til tilpasninger for å eliminere noen negative konsekvenser av arveavgiften. Når denne avgiften bortfaller, fjernes også grunnlaget for disse tilpasningene, og systemet blir dermed mye enklere og mer oversiktlig. Anledningen til oppskrivning av inngangsverdi på eiendeler har vært en konsekvens av arveavgiften. Nå bortfaller denne muligheten som en konsekvens av at avgiften fjernes. Dette er enkelt og greit for de aller fleste – innføring av kontinuitetsprinsippet kan gi noen negative utslag, men i hovedsak gir det positiv effekt for alle generasjonsskifter, og det gjelder selvfølgelig også innen næring.

Ved at man arver forgjengerens skatteposisjon til inntekts- eller fradragsføring, blir det likebehandling av ulike organisasjonsformer innen næring. Eiere behandles likt uavhengig av om virksomheten er organisert i enkeltpersonforetak eller aksjeselskap. Slik sikres skattemessig likebehandling av alle skatteyttere.

Fjerning av arveavgiften er ett av flere tiltak for å redusere det totale skatte- og avgiftsnivået i Norge. Generelle skattelettelser, for både næring og personlige skatteyttere, er et vesentlig element i det økonomiske opplegget for 2014. Det er helt nødvendig for å stimulere til investeringer og fortsatt vekst i fastlandsøkonomien.

Lettelser på mer enn 7 mrd. kr er en bekreftelse på både vilje og evne til å gjennomføre en ny politikk. Både privatpersoner og bedriftseiere har vært ganske samstemte i sine krav om at arveavgiften fjernes på grunn av at den har gitt urimelige utslag. Nå er det en realitet. Fra 1. januar i år er det en realitet: Den er borte. Nå er disse forventningene innfridd av Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen.

Det slutter ikke der, for regjeringen vil selvfølgelig ar-

beide med ytterligere tiltak, som vil gi positive effekter for de aller fleste skatteyttere.

Konsekvensene for landbruket har vært mye omtalt. Det er en realitet at landbruket har vært og fortsatt er i en særstilling når det gjelder ulike skattemessige ordninger som fremstår som meget gunstige. Dette har man i Stortinget vedtatt at skal gis en ytterligere gjennomgang. Kompleksiteten i og omfanget av de ulike ordningene ønsker man en grundigere og mer fordypet gjennomgang av.

Men når det gjelder de generelle virkningene av fjerningen av arveavgiften og innføringen av kontinuitetsprinsippet, er dette allerede omtalt i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2014. Der er det også gitt noen anslag på provenyvirkning – de skattemessige provenyvirkningene – som en konsekvens av de endringene som gjennomføres. Dermed skulle det ikke være behov for en ytterligere gjennomgang, men det er tvert imot grunn til, for både personlige skatteyttere og bedriftseiere generelt, å glede seg over at det totale skattetrykket er på vei ned.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:45:26]: Det er alltid forfriskende å begynne et nytt år med en skattedebatt – egentlig en forlengelse av debatten om budsjettet vi vedtok før jul.

Jeg har fra Kristelig Folkepartis side lyst til å vise til det vedtaket som et enstemmig storting fattet rundt akkurat det spørsmålet som interpellanten tar opp. Der heter det:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå skatteregelveverket for bønder i lys av endringene knyttet til arveavgiften, og komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014.»

Det er en gjennomgang vi, fra Kristelig Folkepartis side, ser fram til å få.

De aller fleste vil selvfølgelig være glad for at arveavgiften forsvinner.

Jeg synes det var litt artig da representanten Marthinsen uttrykte at man påfører skatteskjerpelse. Det er en retorikk jeg ikke alltid har hørt fra den kanten, for å si det sånn. Men det er jo interessant i denne settingen å høre på nettopp retorikken.

Når det gjelder bøndene, som har vært et særlig tema i dette spørsmålet, er det, og det vil være, som flere har sagt, et gunstig skatteregime. At man kan skrive av de samme verdiene to ganger ved et generasjonsskifte, er selvfølgelig en svært gunstig regel.

Man kan se på dette spørsmålet fra ulike vinkler, og jeg skjønner godt at et finansdepartement ser dette ut fra hva som ville være et 100 pst. logisk fullkomment og plettfritt skattesystem. Da bør det ikke være så mange unntak – helst ingen – og man bør strømlinjeforme regelverket.

Nå er det allikevel engang slik at systemet har sine unntak. Det har det hatt, og det vil det faktisk fortsatt ha, fordi man også ønsker å oppnå andre politiske målsettinger enn bare å ha det enklast mulige skattesystemet. Det har ikke minst vært viktig ut fra politiske målsettinger for den næringen som særlig har vært i fokus her, nemlig landbruksnæringen.

For den enkelte er det ikke til å komme vekk fra at det vil være sluttsummen som teller. Selv om man kan argu-

mentere logisk for endringer – kontinuitetsprinsippet bør innføres, og diskontinuitetsprinsippet bør avvikles – er det ikke til å komme vekk fra at det for den enkelte næringsdrivende er sluttsummen som teller.

Jeg forstår dem som spør seg: Når vi avvikler arveavgiften, er det da rimelig at det innebærer en skatteskjerpelse for meg? Det spørsmålet forstår jeg, og det er også bakgrunnen for at vi, fra Kristelig Folkepartis side, var opptatt av å få det verbalforslaget som et enstemmig storting har sluttet seg til, vedtatt.

For bøndene har dette selvfølgelig også en sammenheng med at verdifastsettelsen av næringsseidommene deres generelt har vært svært lav. Dermed at det vært desto mer gunstig å kunne skrive av de samme verdiene to ganger. Arveavgiften har ikke ofte vært det viktige spørsmålet i den sammenhengen.

Jeg er opptatt av et godt system, men vi må også sørge for at vi ikke blir så rigide systemforsvarere at vi ikke ser de praktiske konsekvensene for dem som faktisk blir berørt av den politikken som vi vedtar i dette huset. Det er med det utgangspunktet vi ser fram til den gjennomgangen som departementet og regjeringen skal foreta.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:50:23]: Man husker mange ting fra det forrige året. En ting jeg husker, er en rekke landbruksdebatter med min ærede medrepresentant Svein Flåtten og daværende medrepresentant Torgeir Trældal. Jeg sa da at det ville bli utrolig krevende for landbruket hvis man gjennomførte den type reduksjoner i overføringer som Høyre og Fremskrittspartiet ønsker, og at det ville bli veldig krevende for landbruket hvis man gjorde de endringer som Høyre og Fremskrittspartiet ønsker i tollspørsmål. Da sa Flåtten at jeg, som landbruksminister, skulle ta det med ro, fordi Høyre skulle gi særdeles gunstige skatteordninger til norsk landbruk, og man hadde en skattepakke som kompenserte all den skremselspropagandaen som jeg kom med. Fra folkemøte til folkemøte, i hele landet, reiste Høyre og Fremskrittspartiet rundt og lovde skattelettelse til norsk landbruk – ikke skatteskjerpelse. Derfor er det forunderlig å sitte her og høre på debatten.

Finansministeren går opp på talerstolen, Høyre går opp på talerstolen og Fremskrittspartiet går opp på talerstolen, og alle snakker om de særdeles gunstige skatteordningene i landbruket. Senest 10. juli – i Nationen – var Fremskrittspartiet ute og lovde at avskrivingsattsene skulle bli bedre for landbruket hvis de fikk makten. Når man hører Siv Jensen tale her i salen, hører man akkurat det motsatte. Det som sies mellom linjene, er at avskrivingsattsene er litt for gode, at det er det dette eksemplet viser, og at vi skal ha en gjennomgang for å se på det. Dette ble ikke sagt en eneste gang før valget. Det ble sagt at man skulle fjerne arveavgiften, men det ble ikke sagt noen ting om medaljens bakside; at man mente at de generelle skattereglene for denne næringen var for gode. Det er et grovt brudd på den velgerkontrakten Fremskrittspartiet og Høyre har gått inn på.

Noe av det viktigste i skattepolitikken er forutsigbarhet, og ikke minst for kapitalkrevende næringer er forutsigbarhet helt avgjørende. Den skatteendringen som finans-

ministeren hevder ikke betyr så mye, har gjort at antall gårdsbruksoverdragelser er blitt doblet nå gjennom julehøytiden. Det har virkelig vært høytid på landets regnskapskontorer for å få over gårdsoverdragelsene. Det har de ikke gjort fordi de er så dumme. Det har de gjort fordi de kan regne og ser at det er en stor skatteskjerpelse som skjer. I mitt hjemdistrikt sier regnskapskontoret at det ville vært ca. 300 000–400 000 kr i skatteskjerpelse per bruk hvis man hadde ventet til neste år. Det er klart at 300 000–400 000 kr i skatteskjerpelse er mye for en enkeltfamilie, og spesielt når man lovde det motsatte.

Det er noe forunderlig med hele diskusjonen om fjerningen av diskontinuitetsprinsippet, dette at man vedtar det først og skal utrede det etterpå. Et generelt råd fra et gammelt regjeringsmedlem er at man utreder først og så vedtar. Det er en helt ny praksis i norsk politikk at man først vedtar og så utreder konsekvensene. Vi har ikke fått svar på hvilke skatteskjerpelser dette gir. For det året vi er inne i nå, blir ikke dette noen skatteskjerpelse, men i 2015, 2016 og 2017, når man ikke har mulighet til å oppskrive verdiene, da kommer skatteskjerpelsen. Vi har ikke fått noe svar på dette, og finansministeren ønsker heller ikke å beregne hvilke skatteskjerpelser dette gir for enkeltpersonforetak rundt omkring i hele Norge i 2015, 2016 og 2017 og årene framover. Man kan jo undre seg over hvorfor ikke finansministeren ønsker å ha et best mulig faktagrunnlag, og hvorfor man har innført et nytt prinsipp i Stortinget; at man først skal vedta og så utrede.

Det må være ganske underlig for Kristelig Folkeparti og Venstre å høre denne debatten, fordi disse partiene fikk – som et slags halmstrå – at man skulle ha en utredning. Det var liksom løsningen på budsjettpakken. Det som utredningen skal brukes til, når man hører hva finansministeren sier, er å gå gjennom alle de særdeles gunstige særordningene for norsk landbruk. Det lyser gjennom at det man egentlig ønsker, er å foreta ytterligere skatteskjerpelser. Det har ikke vært én positiv holdning til å ta noen grep som kompenserer, noen grep som stimulerer. Dette faller også inn i et mønster, nå som vi har sett Fremskrittspartiet gjennomføre tidenes høyeste dieselavgiftsøkning, høyere enn det noe parti noen gang har gjort i Norge. Hadde jeg i september, i valgkampen i Hedmark, sagt at hvis man stemmer på Tor André Johnsen, vil man få tidenes dieselavgiftsøkning, et stort avgiftshopp og en mer uforutsigbar skattepolitikk, da hadde man sagt at det var skremmelspropaganda. Nå er det en realitet. Det er forunderlig, og jeg synes det er forunderlig at ikke finansministeren ønsker å få fram fakta og utvide utredningen til de 220 000 enkeltpersonforetakene, ikke bare landbruket.

Senterpartiet har ofte blitt beskyldt for bare å være opp-tatt av landbruket, men vi har i hele diskusjonen om arveavgift og diskontinuitetsprinsippet sagt at vi må få utredet konsekvensene for alle, ikke bare for én næring. Dette berører gravemaskinfirmaet, taxisjåføren, snekkerfirmaet – utrolig mange foretak – men Siv Jensen og Fremskrittspartiet har vedtatt en skatteskjerpelse uten å vite konsekvensene. Det er en ny praksis, og det kommer til å straffe seg.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:55:31]: Jeg tror dette er første gang jeg er med på å diskutere en sak i Stortinget som er vedtatt, men som vi ikke vet konsekvensene av, og hvor heller ikke flertallet – tilsynelatende – vil skaffe seg full oversikt over konsekvensene. Det er klart at alle ønsker et så enkelt skattesystem som mulig. Det er en selvfølge. Men veien dit har ganske mye å si. I så måte har ikke interpellanten fått svar på svar på det hun spurte om i det hele tatt.

Fra den nye regjeringen begynner det nå å avtegne seg et mønster. Den varslet skattefradrag for enøktiltak – oppussing – uten umiddelbart å følge opp. Den skapte store problemer for næringen. Det sier seg selv at det skjer, men regjeringen valgte likevel å gå fram på den måten. Regjeringen kuttet i virkemiddelapparatet for næringsutvikling i distriktene samtidig som man snakket om vekstevne, og nå innfører man altså store skattecutt som ikke har effekt for næringslivet, og tilhørende endringer i skattesystemet uten tilsynelatende å ha skaffet seg oversikt over konsekvensene i det hele tatt. Det er, som representanten Slagsvold Vedum helt riktig sa: Vanligvis er rekkefølgen omvendt. Man skaffer seg oversikt over konsekvensene først, så vurderer man om dette er lurt å gjøre, og så gjør man et vedtak. Om denne saken demonstrerer noe – som jeg også har sagt tidligere – er det at regjeringen er flink til å prioritere. Regjeringen har bestemt seg for hva som er viktigst. Man har prioritert store skattecutt til de gruppene som i størst grad har støttet valgkampen til Høyre og Fremskrittspartiet, og så skal man liksom ta seg av konsekvensene for titusener av vanlige næringsdrivende og bønder senere. Jeg vet ikke om de føler at denne måten å gå fram på er særlig betryggende, spesielt ikke når flertallet ikke viser vilje til å se på konsekvensene dette har for alle andre enn bønder, og kanskje spesielt ikke når man har hørt hva finansministeren egentlig mener med å se på virkningene dette har for bønder. Jeg er helt enig med representanten fra Senterpartiet i at det jeg hørte, var en oppramsing av hvor godt bønder har det, og hvor det vel ble antydnet at mange av fordelene bøndene har i skattesystemet, er urettferdige og bør gjennomgås.

Sånn går det altså når man forviller seg inn i den tro at skattenivået alene er viktig. Når man driver en valgkamp som så monolittisk fokuserer på å kutte i skatter, uten å se den store helheten, og når man så til de grader binder seg til masten på valgløfter om å kutte i skattene, så må alt annet vike. Da får de uintenderte konsekvensene bare komme. Omkostningene som kommer for bønder og andre næringsdrivende, får bare komme, fordi det er enkelte grupper Høyre og Fremskrittspartiet har forpliktet seg overfor. De skal få betalt, koste hva det koste vil. Det får de nå, men det har store konsekvenser for helt vanlige mennesker som gjør hardt og godt arbeid i norsk næringsliv.

Jonas Gahr Støre (A) [10:58:56]: Saken er fra Arbeiderpartiets side godt belyst av interpellanten, så jeg ønsker ikke å gå inn i sakskomplekset annet enn å si at denne debatten viser at denne interpellasjonen var helt nødvendig og nyttig å få ved årets start. Jeg syntes det var interessant å høre finansministerens grundige gjennomgang av kon-

tinuitetsprinsippet. Nå handler egentlig ikke debatten om det, men det var en nyttig gjennomgang og en prinsippfast opprømsing av det. Arbeiderpartiet er ikke imot kontinuitetsprinsippet, men som flere representanter har sagt nå, har vi tilpasninger i vårt skattesystem som har gjort også andre modeller nødvendig. Dette er ikke en debatt om det. Det er ikke en debatt om arveavgiften generelt. Vi hadde også et forslag om reduksjoner på det området. Det er heller ikke en debatt om at denne regjeringen brukte flere milliarder oljekroner for å finansiere sine skattelettelser. Men det er altså det opplegget som her ble valgt, nemlig at man la fram et forslag som hadde store konsekvenser, som fikk minimal omtale.

Det måtte altså presseoppslag og reaksjoner fra næringsen selv, som satt og regnet på konsekvensene, til for at vi i finanskomiteen og Stortinget for øvrig reiste spørsmål om at disse konsekvensene måtte utredes grundig. Jeg slutter meg til representantene Vedum og Valen som sier at det er en litt underlig situasjon vi er i, at vi har et vedtak om en ganske betydelig endring, og så må vi vente på og se konsekvensene. Jeg håper at finansministeren kan si noe om – selv om jeg har full forståelse for at revidert kommer om noen måneder – hvilke tanker hun gjør seg. Jeg oppfatter at hun sier at hun ikke ønsker å se på andre foretak og konsekvensene for dem. Det er jeg kritisk til, men jeg tar til etterretning at hun ikke ønsker å gjøre det. Men hvilke løsninger kunne hun tenke seg for landbruket og bøndene som er i den situasjonen man nå hører om? Det kunne være interessant å få en indikasjon på det – vel vitende om at det endelige budsjettet kommer først litt senere på våren.

Svein Flåtten (H) [11:01:24]: Vi vet ikke konsekvensene av fjerningen av arveavgiften, sier alle de rød-grønne talerne. Jo visst gjør vi det. Vi vet at årlig vil nær 2 mrd. kr mindre bli innkrevd i arveavgift fra privatpersoner som da kan greie å overta hus og hytter, og fra folk som eier aksjer i selskaper, som kan gjennomføre generasjonsskifter. Vi snakker om 2 milliarder som også i stor utstrekning kommer næringslivet til gode.

Dette er også en debatt om hvordan vi skal håndtere avskrivninger, for det er det vi snakker om når vi snakker om kontinuitetsprinsippet. Hvordan skal man håndtere avskrivninger? Tidligere, da man hadde arveavgift, kunne man i enkeltpersonselskaper – dette gjaldt også for bønder, som også er noe vi diskuterer – skrive opp verdien på nytt til markedsverdien man overtok for, og få en ny avskrivning. Avskrivning betyr en skattelettelse – jeg er glad for at de rød-grønne i dag kjemper hardt for ytterligere skattelettelser – som ville bety at det man hadde utgiftsført én gang, kunne man utgiftsføre en gang til.

Når Stortinget nå har vedtatt at arveavgiften er fjernet, for det er den faktisk, må man også diskutere hvilke prinsipper som nå skal gjelde for avskrivninger. Skal man ha et kontinuitetsprinsipp? Særlig Arbeiderpartiet, ved sin finansminister, har i årevis avvist enhver tilnærming fra de borgerlige partiene i denne salen om å bruke avskrivninger for å stimulere norsk næringsliv til mer investeringer og har alltid henvist til at det skal være et sammenfall mellom verdifall og avskrivninger – og når man ikke er sik-

ker på det, vil man ikke gå inn på dette. Nå oppfatter jeg at til og med Arbeiderpartiet ønsker å gå vekk fra disse prinsippene. Når man betalte arveavgift, hadde man jo allerede betalt noe, fordi man fikk denne fordelene med å kunne nedskrive på nytt. Det er det dette dreier seg om. Det er også snakk om en likhet i forhold til alle som har organisert sin virksomhet på andre måter, og det er de aller fleste, gjennom aksjeselskaper, hvor det etter 2005 aldri har vært mulighet for å ha noen diskontinuitet på dette.

Så et tema til: Flere talere, også interpellanten, har vist til Bondelagets beregninger over hva som er tapene. Det tar man for god fisk, mens man avviser det som kommer fra departement og Statistisk sentralbyrå. Bondelagets beregninger bygger på et par tusen generasjonsskifter i året, hvor snittet på overtakelsen skal være 12,5 mill. kr, altså 25 mrd. kr hvert eneste år. Men statistikken fra de som registrerer dette, sier at det er omtrent halvparten av antallet skifter, altså ned mot 1 000 – 1 000 og 1 300 de siste to årene, som utgjør tilgjengelig statistikk, og verdiene er fra 1 mrd. kr opp til 1,5 mrd. kr. Jeg tror at før vi i denne sal bruker denne typen utgangspunkt for politiske diskusjoner, bør de som bringer et slikt underlag inn i diskusjonene, på en helt annen måte kvalitetssikre hva det egentlig er vi snakker om.

Når det er sagt, imøteser også jeg det som Stortinget helt unison og enstemmig har sagt: I lys av de endringer som har vært, må man gå inn og se på hvilken betydning dette har i landbruket, for dette med generasjonsskifter er spesielt i landbruket. Man har ingen aksjeselskapsform – det er enkeltpersonselskapsformen som ligger der. Så jeg ser frem til at det kommer i revidert. Jeg forutsetter ikke at den gjennomgangen gir verken det ene eller det andre resultat. Til det går jeg med helt åpent sinn og regner med at departementet tar alle de hensyn som er nødvendige for at vi får et godt underlag for vår bedømming.

Geir Pollestad (Sp) [11:06:38]: Jeg vil starte med å takke representanten Marthinsen for interpellasjonen.

Senterpartiet er i utgangspunktet ingen stor tilhenger av arveavgiften. I vårt program har vi en modell med et bunnfradrag. Det er et bunnfradrag jeg synes det er verd å merke seg når man snakker om betydningen av å fjerne arveavgiften. Den forrige regjeringen gikk inn for en betydelig økning i bunnfradraget i arveavgiften, som ville betydd lettelse.

Skatt handler ikke bare om hvor stor skattebyrden er, men også om hvordan skattebyrden er fordelt. Det er ikke uten betydning om det er privatpersoner eller næringsliv som omfattes. Denne regjeringen har vist et mønster der det er distriktene som rammes gjennom deres grep. Jeg kan nevne nettleien og reduksjonen av utjevningen der. Man kan nevne mineraloljeavgiften og den kraftige økningen i diesellavgiften som kom i den forbindelse, CO₂-kompensasjonsordningen som vil ramme distriktenes bedrifter, og det som er knyttet til arv.

Det spesielle med denne saken, som jeg oppfatter er utgangspunktet for interpellasjonen, er prosessen som har vært rundt dette, og et oppriktig ønske om å få vite mer om konsekvensene av den endringen som er gjort. Jeg kan ikke

forstå motstanden regjeringen har mot å utvide det arbeidet man skal gjøre i forbindelse med revidert budsjett, til også å gjelde enkeltpersonforetak.

Jeg lurer på hvordan Fremskrittspartiet ville ordlagt seg om de satt i opposisjon, og Bondelaget og Bedriftsforbundet kom med så tydelige anklager mot en skatteendring. Jeg tror ikke at de ville slått seg til ro med det og sagt at dette er godt nok utredet. Det ville kommet krav om svar.

Debatten i dag har også vist at Venstres og Kristelig Folkepartis merknad kan vise seg å være lite verdt. Jeg har oppfattet at konklusjonene på dette er trukket. Det gjør meg urolig. Det er kanskje ulempen ved å drive politikk fra tilhengeren. Finansministeren ga en formalistisk og teoretisk argumentasjon for kontinuitetsprinsippet. Jeg tror verken bonden eller bedriftseieren kjenner seg igjen i de beskrivelsene som der er gitt. Det gir uansett ikke noe svar på hvilke konsekvenser dette vil ha for virkelige folk i det virkelige liv. Det er det man ønsker en kommentar til. Det er heller ikke gitt noen god begrunnelse for hvorfor man skal ha en gjennomgang for bønder, men ikke for andre næringsdrivende som rammes. Så kan man si at det burde Stortinget ha bedt om da budsjettet ble behandlet, Ja, men dette er jo nettopp en konsekvens av det at man vedtar noe først og legger opp til et etterfølgende utredningsarbeid. Da vil sånne situasjoner oppstå. Jeg synes det er spesielt at regjeringen sier nei når det kommer et så tydelig ønske fra opposisjonen.

Men det som kanskje gjør meg mest urolig av det vi har hørt i dag, og som lå litt mellom linjene i den redegjørelsen som ble gitt om kontinuitetsprinsippet, er finansministerens knallharde kritikk av avskrivningssatsene som gjelder i dag. Det skinte ganske klart igjennom. Konsekvensene av utfordringene i denne saken er at det er et misforhold mellom reell verdinedgang og skattemessig verdinedgang. Retter en opp dette, vil det være et skattegrep og få skattemessige konsekvenser som langt overgår det som er temaet for denne debatten.

Det har vært gjort rede for hva som ble sagt i valgkampen. Jeg drev valgkamp i Rogaland, i hop med representanten Meling. Heller ikke jeg hørte henne nevne disse utfordringene. Jeg er helt sikker på at de velgerne vi møtte i debatt sammen, gjerne hadde ønsket å høre om dette – og ikke bare om glanssiden av medaljen.

Marianne Marthinsen (A) [11:11:26]: Jeg vil først av alt takke for debatten. Den har vært oppklarende på den måten at vi nå vet at finansministeren ikke kommer til å gå gjennom konsekvensene for enkeltpersonforetak utenfor landbruksnæringen. Det er synd.

De borgerliges representanter har vært opptatt av å snakke om hvor flott det er at arveavgiften fjernes. For all del, vi så også at arveavgiften hadde en del uheldige utslag. Det var grunnen til at vi foreslo å øke bunnfradraget til 1 mill. kr i vårt forslag til budsjett for 2014. Vi prioriterte ikke å fjerne arveavgiften for dem som arver aller mest.

Det er ikke det at man gjør noe med arveavgiften, vi kritiserer her i dag. Det er omleggingen til kontinuitetsprinsippet og de konsekvensene det får for bønder og enkeltpersonforetak, vi er kritiske til. Det er heller ikke kon-

tinuitet som prinsipp i skattesystemet vi angriper. Men dette kom helt uten utredninger, helt uten forvarsel, med konsekvenser for store næringsgrupper som ingen hadde oversikt over.

Det eneste jeg har bedt om gjennom denne interpellasjonen, er at finansministeren ser på konsekvensene for enkeltpersonforetak på samme måte som det hun gjennom budsjettforliket har forpliktet seg til å gjøre for bønder. Disse enkeltpersonforetakene har ikke de samme avskrivingsmulighetene som det landbruket har. Dette er avskrivingsmuligheter som de borgerlige gjennom denne debatten – særlig fra finansministerens side – har vist sterk innsats for å forklare urimeligheten i.

Jeg synes fortsatt det er rart at de samme politikerne ikke hadde noe som helst behov for å kommunisere akkurat dette til norske bønder før valget. Det er fryktelig vanskelig å forstå forskjellen på en bonde som rammes av overgang til kontinuitet, og en drosjeeier som rammes av det samme. Etter denne debatten kan jeg fortsatt ikke forklare det. Det er, strengt tatt, heller ingen andre her som har kunnet gjøre det.

Det burde egentlig være en helt selvsagt ting at Stortinget får ordentlig informasjon om hvordan en omlegging som dette slår ut. Vi burde ha fått det da regelendringen kom. Når vi ikke fikk det, burde vi i hvert fall kunne få det i etterkant. Jeg registrerer at den gjennomgangen vi ønsker, ikke kommer. Jeg har problemer med å skjønne motstanden mot det.

Kort til representanten Flåtten. Dersom Flåtten hadde hørt etter, ville han ha hørt meg si at det kan godt være at Bondelagets tall er for høyt – meget vel. Men vi vet det ikke, fordi finansministeren selv har uttalt at hun ikke har tilstrekkelig informasjon til å vurdere om Bondelagets beregninger er representative. Denne situasjonen er vi i fordi man har gjort vedtaket først, og så tar man utredningen senere.

Jeg vil igjen takke for debatten. Jeg regner med at dette er et spørsmål vi kommer tilbake til i forbindelse med revidert budsjett, når vi får gjennomgangen for landbruket på bordet.

Statsråd Siv Jensen [11:14:46]: Siden representanten Marthinsen var opptatt av at vi skulle lytte til hva hun faktisk sa, tror jeg jeg vil anbefale henne og andre å lytte til hva jeg faktisk har sagt. Det jeg har sagt gjennom denne debatten, er at jeg ikke ser noen grunn til en ny gjennomgang av kontinuitetsprinsippet.

Det jeg derimot har varslet, er gjennomgang av ulike sider av det samlede skatte- og avgiftssystemet i Norge. Jeg har gjort endringer i Scheel-utvalgets mandat med sikte på lettelser i stedet for provenynøytralitet, som var den forrige regjeringens ambisjon. Vi har varslet gjennomgang av avskrivningsreglene og -satsene, nettopp fordi det er viktig å se det i sammenheng med det øvrige skattesystemet. Vi har varslet gjennomgang av ulike deler av avgiftssystemet, men ikke for å skjerpe det samlede skatte- og avgiftstrykket i Norge. Denne regjeringen har som ambisjon å redusere skattestrykket. Vi gjorde det første grepet i inneværende års budsjett, gjennom en samlet reduksjon på i overkant

av 7 mrd. kr. Det er en lettelse like stor som den samlede skjerpelsen som den rød-grønne regjeringen sto for gjennom de siste åtte årene.

Jeg synes det er interessant å registrere at de tidligere regjeringspartiene nå signaliserer vilje til å støtte forslag fra regjeringen om nye lettelser i fremtiden. Det er bra. Det har i hvert fall denne regjeringen som ambisjon.

Så merket jeg meg spørsmålet fra representanten Gahr Støre. Når regjeringen har varslet at vi i revidert budsjett kommer tilbake med en gjennomgang av skattereglene for landbruket, er det basert på det enstemmige vedtaket som Stortinget har gjort. Jeg har lyst til å legge til at det i regjeringsplattformen står at vi vil bruke «målrettede skatteendringer for å styrke bondens økonomiske stilling».

Det denne debatten egentlig handler om, er et forsøk på å skape et inntrykk av at det er et problem at arveavgiften fjernes. Nei, det er ikke et problem. Det er tvert imot en fordel for de aller, aller fleste at en forhatt avgift blir borte.

Det er denne regjeringens ambisjon å fortsette arbeidet med å forenkle skattesystemet, avbyråkratisere skattesystemet og samlet sett gi lettelser i skatte- og avgiftstrykket i Norge. Hans Olav Syversen sa at det er sluttsummen

som teller. Det er jeg helt enig i. Det vi må se på, er de samlede virkningene av det samlede skatte- og avgiftstrykket og hvordan det påvirker de enkelte næringer, næringslivet generelt og husholdningene. Det har denne regjeringen som ambisjon. Det å skape et inntrykk av at det nå har blitt gjennomført skjerpelser av skatte- og avgiftstrykket i Norge, blir direkte feil. Denne regjeringen har redusert – med støtte fra Stortinget – skattetrykket i Norge med over 7 mrd. kr. Det arbeidet vil fortsette.

Presidenten: Forhandlingene i sak nr. 1 er dermed omme.

Sak nr. 2 [11:17:57]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.19.
